

Néhány fontosabb kérdésről, kapcsolatban az új erdőtörvénytervezetei

Írta: Muzsnay Géza

Alig néhány hónapja csak, hogy sikerült hozzájutnom az Erdészeti Lapok utolsó 12. évfolyamához. Minthogy a magyar erdészet utolsó 12 évi tevékenységét s általában a magyar erdészet történetének az utolsó 12 évre terjedő szakaszát az országhatárok megváltozása következtében beállott viszonyok folytán eddig csak nagyon töredékesen, inkább csak hallomásból ismertem, nagy érdeklődéssel tanulmányoztam át a kezembe került füzeteket.

Legelsősorban is az ragadta meg figyelmemet, hogy az erdőmérnöki kar a hirtelen reánehazedett súlyos helyzetből való első felocsudás után milyen hamar s milyen intenzív módon látott neki a munkának a sors által szűkebbre szabott működési téren. Új feladatokat, új célokat tűzött maga elé. Felismerte mindenekelőtt és felismertette másokkal is az erdőknek és az erdőgazdaságnak aránylag jóval nagyobb jelentőségét az addiginál úgy a birtokosok, mint a közérdek szempontjából.

Ez a felismerés tette alkalmassá a talajt az olyan nagy horderejű kérdések kedvező elbírálásához, mint pl. az alföldi fásítások, az üzemtervszerű kezelés kiterjesztése a magán-erdőkre stb. Erre a felismerésre vezethető vissza az is, hogy az Országos Erdészeti Egyesület életében és működésében oly tevékeny részt vesznek ma már maguk az erdőbirtokosok is. Ami nagy fontossággal bír, különösen abból a szempontból, hogy a gyakori érintkezés és együttműködés révén egyrészt bő alkalmuk nyílik az erdőbirtokosoknak közvetlenül megismerni a hivatásos erdőgazdákból álló erdőmérnöki karnak a felfogását az őket közelről érdeklő fontosabb kérdésekben, másrészt pedig az erdőmérnököknek is módjukban van így sok szakkérdést a néha talán kissé egyoldalú szakszempontoktól többé kevésbé eltérő, más világításban is látni. Ez végeredményében a véleményeknek helyesebb kialakulásához vezet mindkét részről.

Ugyancsak ez a felismerés érlelte meg, nem csupán a szakkörökben, hanem az erdőbirtokosok körében s általában az egész közvéleményben is azt a meggyőződést, hogy az erdők fenntartásáról és szakszerű kezeléséről új törvény alkotása továbbra már el nem halasztható. Így készült el a több oldalról jött sürgetésre az új erdőtörvénytervezet, amelynek további sorsától függ most már nagyrészt az erdők és az erdőgazdaság további sorsa is.

Az erdőmérnöki kar (és a hozzácsatlakozott erdőbirtokosok) intenzív munkásságának egyik szembetűző jelensége a szakköztségek megalakítása az Országos Erdészeti Egyesület kebelében. Rövid idő alatt bebizonyult, hogy milyen nagy előnyei vannak a helyes munkamegosztásnak ezen a téren is, megfelelő vezetés és irányítás mellett. Új erők vonattak be ezen a réven az erdészeti közügyek szolgálatába, élénkebbé vált az egyesület belső élete s termékenyebbé munkássága.

Az új helyzetből kifolyólag s különösen az új erdőtörvénytervezet kapcsán a szakkérdéseknek hosszú sorozata került élénk megvitatás alá, úgyhogy az utolsó években egyes kérdések körül egész irodalom fejlődött az E. L. hasábjain. Ilyen kérdések a többek között: a többtermelésnek, helyesebben a termelőképesség fokozásának a kérdése, a vágásforduló kérdése, a sarjerdők létjogosultságának a kérdése, az erdészeti igazgatás újjászervezése, az állami beavatkozás megengedhető mértéke a magánerdők ügyeibe. Ilyenek továbbá a természetes felújítással kapcsolatos kérdések, az elgyertyánosodás stb.

Az efajta közlemények áttanulmányozása arra indított, hogy én is hozzászóljak néhány, különösen az új erdőtörvénytervezettel kapcsolatos olyan kérdéshez, amelyek szorosabb vonatkozásban vannak az erdőrendezéssel. Megítélésem szerint ugyanis a lefolyt viták és tárgyalások nem tisztáztak minden kérdést annyira, hogy a további hozzászólás felesleges volna most, az utolsó órában, még mielőtt a törvény szövegének végleges megállapítására kerülne a sor.

Engedtesék meg tehát nekem, hogy e kérdéseket az alábbiakban bizonyos rendszerbe foglalva, tárgyalás alá vegyem az erdőrendező s egyszersmind az erdőgazda szemüvegén

keresztül nézve. Tehát nem azén az erdőrendezőén, aki az az erdőrendezésben és az üzemtervben öncélt lát. Hanem annak az erdőrendezőnek a szemeivel vizsgálva a dolgokat, aki a szorosabb értelemben vett erdőgazdasággal mindig közvetlen kapcsolatot tartott fenn s az erdőrendezés körébe vágó minden kérdés elbírálásánál elsősorban az erdőgazdasági szempontokat tartotta és tartja most is szem előtt. És aki mindenkori azt az elvet vallotta és hangoztatta, hogy „nem az erdő van az üzemtervért, hanem megfordítva, az üzemterv készült az erdőért, illetve ennek helyes és ökszerű kezeléséért”.¹

1. Az erdők és a közérdek.

Hogy az erdők a közérdek szempontjából nagy fontossággal, nagy értékkel bírnak, ezt általánosságban eddig is elismerte nemcsak a szakközönség, hanem a laikus közönség túlnyomó része is. Sokat olvastunk arról a jótékony hatásról, amit az erdő pl. a klímára, főképen a helyi klímára gyakorol a levegő hőmérsékleténél mutatkozó szélsőségek enyhítése, a levegő relatív nedvességének fokozása, a szelek hatásának mérséklése révén. Ügyszintén sokat olvastunk az erdőnek a harmatképződésre, a források táplálására s általában a vízbőségre való kedvező hatásáról, a víz lefolyásának és elpárolgásának a lassítása révén. Továbbá azokról az előnyökről, amiket az erdő nyújt az árvizek keletkezésének a megakadályozása, illetőleg megnehezítése és az árvizek romboló hatásának a csökkentése által, nemkülönben azzal, hogy a földcsuszamlások keletkezését, vadpatakok képződését, a futóhomok terjedését megakadályozza. Az erdő áldásos hatásáról a közegészségügy szempontjából. Az erdő értékéről esztétikai szempontból, a kedélyre való jóhatásáról stb. stb.

Újabban azonban az erdő jelentőségéről való fogalmunk a közérdek szempontjából lényegesen bővült.

A háború ugyanis mindnyájunkat megtanított arra — amit azelőtt csak hébekorba emlegettünk —, hogy az erdőt

¹ L. Erdészeti Lapok 1900. évf. 1163. l., továbbá „Erdőrendezésünk fejlesztéséről” című művem 34. l.

mindenekfelett *nemzeti vagyonnak* kell tekinteni, különösen az erdőben szegényebb országokban. Olyan vagyonnak, amelynek egyik legfontosabb feladata az ország faszükségletének a lehető legteljesebb mértékben való ellátása, még pedig *lehetőleg állandó ellátása*; értvén az ország faszüksége alatt természetesen nemcsak a közszükségeket, hanem az összes lakosság faszükségletét is.

A közérdek ilyen szolgálata ma már ki kell terjedjen Magyarországon minden erdőre, legyen az bárkinek a tulajdona s feküdjék az ország bármely részében. Ehhez képest *minden erdőtulajdonosnak* többé-kevésbé magasabb szempontból kell elbírálnia az erdőgazdasági kérdéseket s nem csupán a saját egyéni, pillanatnyi érdekei szempontjából. És főleg nem szabad csupán a mára gondolnia, hanem a késő jövő érdekeit is szem előtt kell tartania, egyrészt a közérdekre, de emellett természetesen az utódok érdekeire való tekintettel is. Ekkép a jövedelem iránti igényei tekintetében is önként alá kell vetnie magát bizonyos korlátozásoknak.

Minden erdőbirtokosnak tisztában kell lennie továbbá azzal is, hogy *erdő alatt az erdő talaját és faállományait együttvéve* kell érteni. És hogy amikor az „erdő fenntartásáról” van szó, ez azt jelenti, hogy a talaj termőképességének a fenntartása mellett gondoskodni kell egyszersmind az erdőtőkéhez tartozó faállományok fenntartásáról is, olyan értelemben, hogy ezek együttesen koruk szerint is lehetőleg olyan összetétellel birjanak, amely összetétel mellett képesek legyek állandóan megfelelő jövedelmet nyújtani. (Hogy az „állandóan” szót miképen kell értelmezni, erre később még visszatérünk. Éppúgy arra is, mit értünk a „megfelelő” jövedelem alatt.) Ez pedig megfelelő szakértelemmel és körültekintéssel elkészítendő rendszeres gazdasági *üzemtervek* útján érhető el a legbiztosabban, amely üzemtervek hivatva vannak szabályozni az erdőben fogatanosítandó gazdasági művelőteket.

Hogy az imént vázolt felfogás alakult ki újabb időben úgyszólván az egész szakközönség körében, erről tanuskodnak az E. L. közleményei is.

Igy már az 1918. évfolyam IX. és X. füzetében „Mit várunk az új erdőtörvénytől?” cím alatt megjelent közlemény ezt mondja: „az új erdőtörvénytől az ország azt várja, hogy az erdeiben rejlő nagy, érté-

kében és jelentőségében úgyszólván napról-napra emelkedő *nemzeti kincs* az eddignél jobb védelemben, gondosabb kezelésben részesüljön, az erdő fenntartására sokkal több törvényes biztosíték szerzettessék, mint eddig s hogy az erdészeti adminisztráció gyakorlatiasabban és hatékonyabban szerveztessék." Nagyon helyesen hozzáfűzi ehhez a cikkről még a következőket: „Az erdőbirtokosok pedig azt várják az új törvénytől, s még inkább *annak gazdasági érzékkel és elfogulatlanul történő végrehajtásától*, hogy erdeik használatában csak a szükséges mértékig és csak valóban érdemleges okokból korlátoztassanak, egyébként azonban erdeik használatában, ápolásában, sőt felújításában is kicsinyes és szűkkeblűen magyarázott policiális rendszabályokkal ne gátoltassanak.”

Ugyancsak az 1918. évfolyámnak a 18. füzetében „Erdészeti jogelveinkről” cím alatt egy terjedelmes, alapvető tanulmány jelent meg *Rochlitz Dezső* tollából, aki 30 éven át foglalkozott az 1879. évi erdőtörvény végrehajtásával kapcsolatos kérdésekkel és így, de közismert tárgyalosságánál és éles ítélőkéességénél fogva is, egyike azoknak a szakembereknek, akik leginkább hivatva vannak e téren irányítandó vélelményt nyilvánítani. Megállapítja itt Rochlitz, hogy az 1879:XXXI. törvényeknek legnagyobb hibája, mintegy Achilles-sarka, hogy megkülönböztetést tett a magánerdők és a korlátozott forgalmú erdők között és az előbbieknél — eltekintve a véderdőkre és a feltétlen erdőtalajon lévő erdők írtásának a tilalmára vonatkozó intézkedésektől — a birtokosnak szabad kezét biztosított a gazdaság tekintetében (371. lap). Szerinte végeredményében ez a megkülönböztetés volt az oka annak, hogy a magánerdők közül annyi tönkrement s tönkrejutott velük együtt a földesurak jórésze is (428. lap). Pedig ennek a megkülönböztetésnek az okát az egyéni jogok és gazdasági szabadság túlhajtott védelme mellett főképen „a volt földesurak érdekeinek védelmében is kell keresnünk és lehet feltalálnunk”. (378. l.)

Fejtegetései során mintegy alapigazságot állítja fel Rochlitz, „*hogy az erdő, mint az ország egyik gazdasági erőforrása, nemcsak egyedül a telekkönyvi tulajdonosnak, sőt nem is tisztán a jelen nemzedéknek a vagyona, hanem annak az a mélyebben fekvő közgazdasági, társadalompolitikai és etikai alapja is van, hogy az ország mindenkori népének — a jelen és a jövő nemzedéknek — nélkülözhetetlen életszükségleteit és létérdekeit egyaránt szolgálja*”... s így „senkinek sem állhat jogában erdejét a jövő nemzedék rovására túlhasználni vagy éppen pusztítani” (388. lap).

A teljesség kedvéért még egynéhány idézet Rochlitztól: „*Aki köteles a kihasznált vagy elpusztult erdejét beerdősíteni és azt vagy a meglevő erdejét fenntartani, annak nem állhat jogában ugyanazt az erdőt a létesített vagy meglévő fakészletétől bármikor, pl. kihasználásra éretlen vagy éppen zsenge korában is megfosztani*” (408. lap).

„*Azt a kérdést, vajjon a magánerdők tulajdonosait kötelezhetjük-e okszerű gazdálkodásra, csakis a parancsoló egyetemes, nagy közérdek döntheti el*” (422. lap).

„*A rendszeres gazdálkodás kötelezettségének a magánerdőkre való kiterjesztése és meghonosítása a tulajdonosok jólfogott érdekeit semmiképen sem veszélyeztetheti — föltéve természetesen, hogy sem a törvény, sem a végrehajtás túlzott követelésekkel nem lép fel és főképen hogy a végrehajtás helyes gazdasági érzékkel történik*”... és „végeredményben nemcsak hogy nem károsítaná meg a tulajdonosokat a vagyoniukban, hanem ellenkezőleg, azoknak és az egész országnak a vagyonosodását és a nép jólétét is okvetlenül csak előmozdítaná és fokozná” (431. lap).

Eltekintve egyes túlzásoktól, az állami beavatkozás megengedhető mértéke tekintetében, amelyeket magamévá tenni semmiképen sem tudnék, nasolnó gondolkozás vonul végig az Erdészeti Lapoknak szakemberek tollából eredő további közleményein is.

Igy Kaán Károly szerint ha annak idején „nem jogelvekből, jogvédelemből és jogkorlátozástól való felelemből, de abból a közgazdaságlag egyedül helyes feltevésből és alapgondolatból indul ki a törvényalkotás, hogy az erdő fenntartása közgazdasági érdek s ennek szolgáltatásban Kerekes Kis Péter és hercege Eszterházy erdeje között különbséget tenni nem lehet és nem szabad: akkor ma egy, azóta elpusztult, hanem más nemzeti vagyon birtokában lenne az ország és lennének annak tulajdonosai, akik azóta tönkrementek” (E. L. 1920. évf. 50., 51. lap). Ugyancsak Kaán szerint: „nem illethetik meg ugyanazon jogok az erdőföld tulajdonosát, mint a mezőföldét, amint nem művelhető a föld mélye bányászás útján sem ugyanazon jogok alapján, melyek a föld felszínének rétegének művelésére vonatkoznak. Az évszázados ratóke eltérőzlása évszázados, sőt több évszázadra kiható súlyos következményekkel járhat. Ennek a fatőkevagyonnak okszerű használatát tehát jogkorlátozó állami szabályozás nélkül az egyéni elhatározások esélyeinek és következményeinek kitenni nem lehet” (1920. évf. 65., 66. lap).

Biró Zoltán az E. L. 1920. évfolyamának 217. lapján ezt mondja: „A fanem helytelen megválasztása, a gyérítések elmulasztása, túlhajtása vagy helytelen foganatosítása az egész jövő gazdaság eredményét veszélyezteti. A fanem helytelen megválasztása is csak gyakran évtizedek múlva állapítható meg. Mindezek a körülmények pedig az erdőgazdaság természeténél fogva évtizedekre kiható súlyos gazdasági következményekkel járhatnak. Módot kell tehát találni arra, hogy az ilyen teendők idejében leendő foganatosításába az állam szükség esetén bele is nyúlhasson”. Tovább a 220. oldalon: „A cél csak egy lehet, hogy a közérdeket a károsodástól meg lehessen védeni, ami az egyéni érdeket is mindig jobban biztosítja, mint a közre káros eredményből származó látszólagos pillanatnyi előnyök”. A közérdek megvédésére szigorú eszközöket ajánl, de hozzáteszi, hogy „biztosítani kell a törvénynye a gazdasági élet fejlődéséhez való simulását s gondoskodni kell olyan szervről, amely az ezirányú kívánalmakkal már hivatásánál fogva is állandóan foglalkozék”.

Ugyancsak Biró Zoltánnak egy későbbi közleménye szerint (1925. évf. 6. lap) „arra kell az előrelátó gazdálkodásnak irányulnia, hogy a jövedelmezőséget a késő jövő részére is ne csak biztosítsa, de fokozza, anélkül azonban, hogy a jövő érdekében hozandó áldozatokkal a jelen gazdálkodás eredményeit túlságosan csökkentse, mozgási lehetőségét túlságosan korlátozza”.

Az E. L. 1927. évfolyamában „Az új erdőtörvény” c. közleményében pedig azt mondja Biró Zoltán: „...közérdeknek kell elismernünk azt, hogy a rendszeres erdőgazdasághoz szükséges fiatal és középkorú erdőkben felhalmozódott és halmozandó fakészletek nagymérvű ingadozásnak kitéve ne legyenek. Kétségtelen, hogy ez az egyik oldala a teendő intézkedéseknek, amely a korlátlan szabad rendelkezéssel erősen súrlódik. Éppen olyan kétségtelen az is, hogy ennek a kérdésnek a megoldása igényli a legnagyobb körültekintést, mert a túlhaitott korlátozás a birtokososztálynak az erdőgazdaságtól való elidegenedését és ennek következményeképpen — a legszigorúbb állami ellenőrzés mellett is — az erdők lassú, de fokozatos tönkremenetelét vonhatja magá után”.

Abban az előadói javaslatban, melyet a váravárt új erdőtörvényben lefektetendő alapelvekről az Országos Erdészeti Egyesület Igazgató Választmányának a megbízásából 1928-ban készített, Biró Zoltán a töb-

bek között hangsúlyozza, hogy a „mai gazdasági élet, amíg egyrésztől nem tűri a régi törvények egyes merev rendelkezéseit, másrésztől fokozott, hathatós védelmet kíván a meglévő erdők részére” s megkívánja azt is, hogy míg egyfelől az erdők fenntartása teljesen biztosítva legyen, másfelől az erdőbirtokosok *teljesen tisztában legyen mindazokkal a rendelkezésekkel, amikhez alkalmazkodnia kell, hogy ezek keretein belül gazdálkodását saját érdekeinek mérlegelésével, lehetőleg szabadon irányíthassa.* Ezeknek a figyelembevételével az egyedüli lehető megoldás az *általános üzemtervkényszer*”. (1928. évf. 266. l.) Tovább: „semmi akadályt nem látom fennforogni annak, hogy az új törvény az üzemtervszerű gazdálkodásra kötelezze az összes erdők tulajdonosait, mielőtt magában a törvényben tudjuk biztosítani, hogy a korlátozás és az ebből folyó állami beavatkozás a *feltétlenül szükséges* mértéken túl ne terjedjen”. (268. l.)

Karsai Károly az E. L. 1928. évfolyamában „Erdőgazdaságunk jogrendszerének alapelvei ma és a jövőben” cím alatt megjelent cikkében a magyar erdőkre vonatkozólag a következő alaptételt állítja fel: „Az államhatalomnak az erdők gazdaságába való beavatkozása nem terjedhet túl azon a határon, amely a *jövedelmezőséget lényegesen befolyásolja* továbbá a köz szempontjából az állam által foganatosítani tervezett gazdasági korlátozó intézkedésekhez (tervek) az egyének hozzászólási jogot, érdekeinek védelmére pedig törvényes biztosítékokat kell teremteni”. (1928. évf. 405. l.) Álláspontjának körvonalazása keretében tovább azt mondja: „az összes korlátokat le kell bontani! A tulajdonjog címén való elavult erdőosztályozásnak nincsen a közérdek szempontjából elfogadható alapja. Ha korlátlanul tisztelni akarjuk a magánvagyon szabad gazdálkodásának jogait, úgy ezen jogot tisztelnünk kell a többi fajta erdőben is. Az erdővagyon természete azonban mindenütt, ahol sok az ember és kevés az erdő... megkívánja a gazdálkodás korlátok közé szorítását és ezen korlátozás nem tűri a birtokos jogi természetű szerinti osztályozást. Ha az erdőbirtok jogainak korlátozása közérdek, annak a közérdeknek érvényt kell szerezni minden fajta erdőben”.... „Ennek az álláspontnak természetes folyamánya: az összes erdők *üzemterv szerinti és szakemberek által való kezelése.*”

Talán nem szükséges tovább folytatnom az idézéseket a szakemberek álláspontját illetőleg, az erdőknek fontosságáról a közérdek szempontjából.

Lássuk most, mit szólnak ehhez a kérdéshez az erdőbirtokosok, nevezetesen pedig a magánerdőbirtokosok, akiket a legközelebből érint az a korlátozás, amit a közérdek minden erdőbirtokostól megkövetel.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1921 február 16-án tartott gyűlésén gróf Majláth József a kényszervágatások megszüntetésére vonatkozó általános kívánsággal kapcsolatban, a közgyűlésen jelenlévő többi erdőbirtokos által is lényegében elfogadott javaslatot tett aziránt, hogy az Egyesület keresse meg a kormányt: állapíttassa meg az ország fahianyát, a fahány fedezésére telepítendő erdőterület nagyságát és hívja fel az erdőbirtokosokat annak a bejelentésére, hogy birtokukból mekkora területet hajlandók saját költségükön beerdősíteni, szükség esetén pedig terjesszen elő törvényjavaslatot, amely szerint minden 20 kat. holdnál nagyobb birtok bizonyos hányadának beerdősítése elrendeltetnék.

Dr. gróf Forgách Balázs az E. L. 1926. évfolyamában „Az akác szerepe az Alföld fásításánál” cím alatt megjelent cikkében a bürokratizmus feletti kritikájával kapcsolatban azt mondja: „A hivatalos erdészeti köröknek közelebbi és szorosabb érintkezésbe kell lépniük a való élettel és *igen sok szempontból tekintettel kell lenniük az egyes birtokosok speciális helyzetére.* Tovább megint ezt a sok esetben megszívlelendő

tanácsot adja: „Az állam ne vállalkozzék a zsandár szerepére, elégedjék meg a szeretetteljes irányítással. A magyar ember amúgy sem tűri az erőszakot és nem lehet kívánni egy öntudatos gazdától, hogy saját birtokán csak kerülője legyen a saját telepítésű erdejének”.... Később: „Ne azzal kezdjük az Alföld fásítását, hogy mit kellene megtiltani... mivel tilalmi táblákkal alkotni semmit sem lehet”.

Baró Inkei Pál: „Üzemtervi kényszer és az erdőkategóriák” c. cikkében (E. L. 1929. évf. 2. füzet) az erdőket két kategóriába sorozza aszerint, amint azok a közérdek szempontjából minden körülmények között fenntartandók, vagy sem. Szerinte közérdek: „az erdőnek az éghajlati viszonyokra való hatása, az ország szükségleteinek ellátása, a helyes, lehetőleg egyenletes elosztás mellett minden olyan vonatkozás, mely más, többek érdekeit érinti. Azon erdők, melyek ezen közérdek biztosítására nélkülözhetetlenek, fenntartandók... A többi meglévő erdők szabad erdők, melyeknek fenntartása a köznek szempontjából csak átmenetileg lehet szükséges, míg azok erdőtelepítés vagy más körülmények folytán nélkülözhetők nem válnak”. (Ami szerintem csak akkor fog bekövetkezni, ha a többi erdő elegendő lesz az ország szükségleteinek a fedezésére s a fa-behozatal teljesen megszűnik. Szerző.) A hivatalos üzemtervi kényszert csak az első kategóriába tartozó erdőknél véli szükségesnek. Az üzemterv közéző erdőről van szó s ehhezképest „képzeld bele magát annak az erdőgazdaságnak a helyébe, kinek az erdőgazdaság terén bizonyos törekvései vannak, ki az erdő jövedelmezősége kérdésében a saját érdekeit keresi. Viszont a tulajdonos tekintse a tulajdonában lévő erdőt a *nemzeti vagyion egy részének*, amelynek a köz szempontjából bizonyos feladatai vannak. A gazdának el kell ismernie, hogy vannak olyan közérdekek, melyeknek kívánalmai előtt meg kell hajolnia. A hatóság pedig hagyja a gazdát gazdálkodni a saját tulajdonán és ne vándikálja magának kizárólagos tulajdonul annak a megítélni tudását, hogy mit hogyan kell csinálni”.

Az Orsz. Erd. Egy. 1929 október hóban Parádfürdön tartott közgyűlésén gróf *Hadik János* elnök a megalkotandó új erdőtörvénytervezet alapelvei feletti vita bevezetésénél a többek között a következőkre hívja fel a figyelmet: „Mindnyájan tudatában vagyunk annak, hogy az erdőgazdaságot nem lehet és nem szabad a teljes gazdasági szabadság alapján berendezni. Az erdők fenntartásához, jókarbantartásához — különösen bizonyos vonatkozásokban — olyan fontos közérdekek fűződnek, hogy azok miatt a magángazdálkodás bizonyos mértékű korlátozását el kell fogadnunk. Másrészt azonban éppoly kétségtelen az is, hogy a közérdekből szabott korlátozásoknak nem szabad túlmenniük az okvetlenül szükséges mértéken. Mert fejlődésre csak olyan gazdasági ágazatnál számíthatunk, ahol a birtokos nem ütközik lépten-nyomon állami korlátozásokba s ahol a közérdek szem előtt tartása mellett saját gazdasági érdekeit is, lehetőleg teljes mértékben ki tudja elégíteni”... „Nem drákói szigor, de a megértés, a jóindulatú támogatás, a méltányos igények feltétlen figyelembevétele, az eljárás könnyűsége azok az elvek, amelyeknek az új törvényt át kell hatniuk.” (1929. évf. 375., 377. l.)

A vita folyamán gróf *Keglevich Gyula* megjegyzi, hogy „míg az erdészek ideális erdőt kívánnak minden áldozat árán létesíteni, sokan a birtokosok közül idegenkednek minden újítástól. Véleménye szerint „mindkét részből vannak túlzások”. (379. l.)

Baró Inkei Pál „a közigazgatási bíróság kebelében alakítandó szakértő bíróság létesítésében látja az egyedüli biztosítékot a megnyugtató megoldásra”. (379., 380. l.) Ezt az álláspontját egy másik alkalommal, az O. E. Egyesület választmányi ülésén, az erdőtörvénytervezet tárgyalása során a következőképpen indokolta meg: „Az erdő kezelésének, fenn-

tartásának az érdekében kell, hogy az erdő olyanok kezében legyen, akiknél elsősorban a szakszempont érvényesül. *Akkor, amikor a közérdek és magánérdek szembekeverül egymással, kizárólag a szakszempont legyen az irányadó elv, amellyel a nézeteltérések elintézését nyernek. Én azt hiszem, hogy ebben a tekintetben nézeteltérés az államiak és a magánosok között nem lehet.*” (1930. évf. 173. l.)

„Hozzászólás az erdőtörvénytervezethez” című közleményében ugyancsak báró Inkey többek között hangsúlyozza, hogy „az erdőfenntartás egyik főfeltétele, hogy helyes erdőgazdasági politika az erdőgazdaság jövővelmezőségét állandóan biztosítsa”. (1930. évf. 7. l.) Tovább azt fejtegeti, hogy annak a kérdésnek a tisztázására, vajjon helyénvaló volna-e az „államrendészet” szerveinek döntő befolyást biztosítani minden erdőre vagy sem, annak a körülménynek kell döntő befolyása legyen, hogy parancsolja-e ezt a közérdek vagy sem? E tekintetben pedig a közérdek három irányban nyilvánulhat meg: 1. a helyes erdőgazdálkodás keresztülvitele, 2. az erdőfenntartás biztosítása és 3. a közszükségletek kielégítése. Szerinte is „az erdőgazdaság helyes keresztülvitelének alapja az üzemterv, mely a közérdekkel ellentétes előírást nem tartalmazhat”. Sem az üzemterv pontos betartása, sem a másik két szempont nem teszi indokoltá a fokozottabb állami beavatkozást. És semmi ok sincs az államrendészeti alkalmazottaknak elsőbbséget biztosítani e tekintetben a hasonló szakkerettséggel bíró magánerdőtisztekkel szemben. (1930. évf. 8., 9. l.)

A fentiekhez hasonló nyilatkozatok hangzottak el később az erdőbirtokosok 1929 december 12-én tartott értekezletén is, amelyen a már kész törvényjavaslattervezetet vették tárgyalás alá az ország erdőbirtokosai. Kifejezésre jutott itt is az az általános vélemény, hogy a közérdekre való tekintettel a magángazdálkodás szabadságának bizonyos mértékű korlátozásától nem lehet eltekinteni. De emellett megfelelő biztosítékok és védelmet követeltek az erdőbirtokosok jogos és feltétlenül méltánylandó érdekei számára, mivel ezeket a törvénytervezetben nem találták meg. Ehhez képest az értekezlet br. Waldbott Kelemen javaslatát magáévá téve, kimondotta, hogy: „1. a törvénytervezetet ebben a formában megfelelőnek nem tartja s az abban megnyilvánuló, a magántulajdont mélyen sértő tendenciával szemben a leghatározottabban állást foglal; 2. a birtokosok jogainak védelme érdekében feltétlenül kívánja a független szakbíróság felállítását”.

A magánerdőbirtokosok álláspontjára vonatkozó fenti idézeteknél szintén mellőztem a lefolyt vita hevében kifejezésre jutott túlzásokat. Azt hiszem azonban, hogy ezek az idézetek is eléggé híven tükrözik vissza azt az általános véleményt, ami az erdőbirtokosok körében kialakult a „közérdek” szó értelmezésére nézve.

Ha összehasonlítjuk egymással az idézetek fenti két csoportja alapján a szakemberek és az erdőbirtokosok álláspontját, nem nehéz megállapítanunk, hogy a kettő között a lényegben jóformán nincsen eltérés. A különbség inkább csak abban mutatkozik, hogy az erdőbirtokosok nagyobb súlyt helyeznek annak a kidomborítására, hogy a magántulajdonnal kapcsolatos

jogaik magában a törvényben kellően megvédvé, mintegy körülbástyázva legyenek.

Mindkét fél elismeri, hogy az erdő, tekintet nélkül a tulajdonos jogi minőségére, általában *nemzeti vagyonnak* tekintendő s mint ilyen, gondos kezelésben részesítendő. Hogy az erdők hivatása a tulajdonos saját érdekei mellett a *közérdeket* is szolgálni s ennek keretében az ország faszükségletét ellátni, úgy, hogy minél kevesebb behozatalra legyen szükség. Mégpedig ellátni *állandóan*, vagyis nemcsak a jelenben és a közeljövőben, hanem a késő jövőben is. Amiből az is következik, hogy az erdő fenntartása alatt nem csupán azt kell érteni, hogy a talaj fával legyen borítva, hanem hogy a faállományoknak a korszerűnti megoszlása is lehetőleg megfeleljen az imént vázolt célnak.

A szakemberek különösen hangsúlyozzák, de az erdőbirtokosok is elismerik, hogy az erdők fenntartásához és jókarbantartásához fűződő fontos közérdekre való tekintettel a gazdálkodás szabadságának *bizonyosmértékű korlátozására* van szükség, nevezetesen pedig szükség van az erdőgazdaság szabályozását célzó *üzemtervekre*, amelyek a közérdekkel ellenkező intézkedéseket nem tartalmazhatnak. És amellet, hogy a gazdaság vezetése arra hivatott szakemberek kezében kell legyen, szükség van a gazdaságnak bizonyosfokú *ellenőrzésére az államhatalom részéről*.

Abban is egyetért mindkét fél, hogy a közérdek címén megkívánt korlátozásoknak nem szabad túlmenniök az *okvetlenül szükséges mértéken*, vagyis azon a mértéken, amelyen túl a korlátozások akadályoznák az ország erdőgazdaságának a fejlődését. Erre nézve magában a törvényben kell biztosítékokat nyújtani a birtokosok részére. És emellet szükséges és kívánatos, hogy a törvény megalkotása és végrehajtása helyes gazdasági érzékkel történjék s hogy úgy maga a törvény, mint a végrehajtás a gazdasági élet fejlődéséhez simuljon. Ehhez képest az üzemterveknek is olyanoknak kell lenniök, hogy az erdő jövedelmezése tekintetében ne követeljenek túlságos nagy áldozatokat a jelentől a jövő érdekében, s hogy a közérdek mellett ne maradjanak figyelmen kívül a tulajdonos jogos kívánságai sem, ami a gazdaság fejlődésének egyik legfőbb feltétele. Emellet úgy maga a törvény, mint az üzemtervek akkép legyenek

megszövegezve, hogy az erdőbirtokos tisztában legyen mindazokkal a rendelkezésekkel, amelyekhez feltétlenül alkalmazkodni köteles, de amelyeknek a korlátain belül szabadon mozoghat a gazdaság irányításánál.

Ha még külön is kiemelem Inkey Pál bárónak az Orsz. Erd. Egyesület választmányi ülésén, az erdőtörvénytervezet tárgyalása során tett és a birtokosok részéről senki által sem kifogásolt, fentebb már idézett azt a nyilatkozatát, amely szerint akkor, amidőn a közérdek és a magánérdek szembe kerül egymással, kizárólag a szakszemponthoz kell irányadóul venni, azt hiszem, mi szakemberek is mindnyájan meg lehetünk elégedve az erdőbirtokosok állásfoglalásával a „közérdek” értelmezését illetőleg, kapcsolatban az erdőgazdasággal.

A fenti megállapítások lényegükben fedik az én álláspontomat is, amelyet fentebb az E. L.-ből vett idézeteket megelőzőleg már röviden körvonalaztam.

(Folytatjuk.)

Erdőgazdasági munkásbiztosítás

Írta: Kállay Árpád

A munkásbiztosítás célja a társadalom munkából élő kisjövedelmű tagjai részére a véletlenül, vagy természetszerűleg bekövetkező munkaképtelenség esetére gyógykezelést és a megélhetésre a létminimumot biztosítani. A munkásbiztosítás szólhat 1. betegség, 2. baleset ellen, vagy 3. öregség, rokkantság, özvegység és árvaság esetére. Ez utóbbi megfelel a fixfizetésűek legtöbb helyen meglévő nyugdíjának.

Fennálló jogszabályaink a munkásságot a munkásbiztosítás szempontjából két nagy csoportra osztják: 1. az ipar, kereskedelem, bányászat, közlekedés és közhivatalok által alkalmazott fizikai és kisfizetésű szellemi munkásokra, 2. az őstermelő mező- és erdőgazdaság, valamint ezek őstermelő melléküzemei, úgymint az állattenyésztés, kertészet, szőlőművelés, méhészet, selymészet, vadászat, halászat körében foglalkozta-